

SARDAR PATEL UNIVERSITY
MA (III Semester) Examination
Thursday, 23 April 2015
2.30 - 5.30 pm
PA03EECO03 - Economics
Environment Problems of India

Total Marks : 70

Q.1 Select the correct alternative:

- (1) National Standards for ambient air quality are not defined for this location. (10)
(a) Residential (b) Forest (c) Sensitive (d) Industrial
- (2) Who is currently the Minister for Environment and Forests ?
(a) Sushma Swaraj (b) Prakash Javdekar
(c) Arun Jaitley (d) Narendra Modi
- (3) Which of these constituents of chemical fertilizers is totally imported in India?
(a) Potash (b) Nitrogen (c) Phosphorus (d) Urea
- (4) What is the name of the river Tsang Po in India ?
(a) Sutlej (b) Godavari (c) Brahmaputra (d) Chenab
- (5) This is a characteristic of the Indian economy.
(a) Rural Employment (b) Over-Urbanization
(c) Pseudo Urbanization (d) Urban Poverty
- (6) This gas is the cause of air pollution.
(a) Ozone (b) Nitrogen (c) Carbon (d) Sulphur Dioxide
- (7) Air pollution can be reduced with the help of this fuel.
(a) Petrol (b) Diesel (c) CNG (d) Coal
- (8) The construction of big dams damages.
(a) Water (b) Air (c) Forests (d) Ground Water
- (9) This is perennial river.
(a) Saraswati (b) Yamuna (c) Sabarmati (d) Meshwo
- (10) This harmful gas is generated in the agricultural sector.
(a) CO₂ (b) Methane (c) CO (d) NO₂

Q.2 State the standards of ambient air quality in India. Who fixes these standards? Discuss in detail, the locations and sources of air pollution in India. (15)

OR

Q.2 How can households contribute towards reducing environmental pollution by changing their lifestyle?

Q.3 Explain the linkages between urbanization and environmental pollution and examine the policy response to urban pollution. (15)

OR

Q.3 What are the causes for land pollution and degradation in India ? What changes are required in agricultural, residential and industrial practices for the conservation of land?

Q.4 What is the impact of chemical fertilizer and pesticide use on the environment and the people of India? (15)

OR

Q.4 What is the extent and development of forest resources in India? Bring out the importance of the forest sector in the economy.

Q.5 Write a detailed note about environmental problems emerging from scarcity of water. (15)

OR

Q.5 Write a detailed note about environmental problems that arise when there is abundance of water in a particular area.

ગુજરાતી તરજૂમો

કુલ ગુણ : ૭૦

પ્ર.૧ સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

(૧) શુદ્ધ હવાનાં રાષ્ટ્રીય ધોરણો આ સ્થાન માટે વ્યાખ્યાયિત નથી. (૧૦)
(અ) રહેઠાણ (બ) જંગલ (ક) સંવેદનશીલ (ડ) ઔદ્યોગિક

(૨) હાલમાં, પર્યાવરણ અને વન મંત્રી કોણ છે ?
(અ) સુખ્યા સ્વરાજ (બ) પ્રકાશ જાવડેકર (ક) અરૂણ જેટલી (ડ) નરેન્દ્ર મોદી

(૩) રાસાયણિક ખાતરોનાં ઘટકોમાંથી કયું ઘટક દેશમાં સંપૂર્ણપણે આયાત કરવામાં આવે છે ?
(અ) પોટાશ (બ) નાઇટ્રોજન (ક) કોસ્ફરસ (ડ) યુરીયા

(૪) ત્સાંગ પો નદીને ભારતમાં શું કહે છે ?
(અ) સતલજ (બ) ગોદાવરી (ક) બ્રહ્મપુત્ર (ડ) ચેનાબ

(૫) આ ભારતીય અર્થતંત્રનું લક્ષણ છે.
(અ) ગ્રામીણ રોજગારી (બ) અતિ-શહેરીકરણ
(ક) નકલી શહેરીકરણ (ડ) શહેરી ગરીબી

(૬) આ વાયુ પ્રદૂષણનું કારણ છે.
(અ) ઓઝોન (બ) નાઇટ્રોજન (ક) કાર્બન (ડ) સલ્ફર ડાયોક્સાઇડ

(૭) આ ઇંધણની મદદથી વાયુ પ્રદૂષણ ઓછું કરી શકાય છે.

(અ) પેટ્રોલ (બ) ડીઝલ (ક) સી.એન.જી. (ડ) કોલસો

(૮) મોટા બંધો બાંધવાથી આને નુકસાન થાય છે.

(અ) પાણી (બ) હવા (ક) જંગલ (ડ) ભૂગર્ભજળ

(૯) આ બારમાસી નદી છે.

(અ) સરસ્વતી (બ) યમુના (ક) સાબરમતી (ડ) મેશ્વો

(૧૦) આ હાનિકારક વાયુ કૃષિક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થાય છે.

(અ) CO₂ (બ) મિથેન (ક) CO (ડ) NO₂

પ્ર.૨ ભારતમાં શુદ્ધ હવાનાં માનકો દર્શાવો. આ ઘોરણો કોણ નિશ્ચિત કરે છે ? ભારતમાં હવા પ્રદૂષણનાં સ્થાનો તથા સ્ત્રોતોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૫)

અથવા

પ્ર.૨ કુટુંબો પોતાની જીવનપદ્ધતિમાં ફેરફાર કરીને કેવી રીતે પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ ઓછું કરી શકે છે?

પ્ર.૩ શહેરીકરણ અને પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ વચ્ચેનાં તાણાંવાણાં સમજાવો અને શહેરી પ્રદૂષણ સામેનાં નીતિવિષયક પ્રતિભાવોની સમીક્ષા કરો. (૧૫)

અથવા

પ્ર.૩ ભારતમાં જમીનનાં બગાડ અને પ્રદૂષણ માટેનાં કારણો શું છે ? કૃષિ, રહેઠાણ અને ઉદ્યોગો તરફથી જમીન સંરક્ષણ માટે કેવી રીતભાતો વિકસાવવાની જરૂર છે ?

પ્ર.૪ રાસાયણિક ખાતરો અને જંતુનાશક દવાઓનો ભારતમાં પર્યાવરણ અને લોકો પર શું પ્રભાવ પડે છે ? (૧૫)

અથવા

પ્ર.૪ ભારતમાં જંગલોનું પ્રમાણ અને વિકાસ કેવો છે? અર્થતંત્રમાં વનોનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.

પ્ર.૫ પાણીની અછતને કારણે ઉદ્ભવતા પર્યાવરણીય પ્રશ્નો વિશે વિગતવાર નોંધ લખો. (૧૫)

અથવા

પ્ર.૫ કોઈ એક વિસ્તારમાં પાણીની વિપુલતા હોય ત્યારે ઉત્પન્ન થતાં પર્યાવરણીય પ્રશ્નો વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો.

* * *